

III

AWANGARDA I SZTUKA WSPÓŁCZESNA

■ CO SIĘ STAŁO ZE SZTUKĄ W XX STULECIU?

Przypomnij sobie starsze modele telefonów komórkowych, komputerów czy samochodów. W ciągu zaledwie kilkunastu lat ich wygląd bardzo się zmienił, prawda? To dlatego, że projektanci dostosowują formę przedmiotów do szybko zmieniającej się rzeczywistości. Taki sam proces dokonuje się w sztuce – od początku XX w. aż do dziś. Artyści starają się nadążyć za przemianami w świecie, mówić o nim w ciekawy sposób. Pragną odpowiedzieć na potrzeby odbiorców i podzielić się swoimi przemyśleniami na temat otaczającej nas rzeczywistości. Twórcy nie chcą, byśmy na ich prace patrzeli jak na przestarzałe modele przedmiotów, które nie nadają się już do użytku, bo nie znamy ich funkcji. Z tego powodu artyści coraz częściej sięgają po nowe tworzywa, techniki, komputery. Sztuka ma być tak różnorodna jak współczesny nam świat. Jednak na samym początku tej rewolucji ktoś musiał zdobyć się na odwagę jako pierwszy. Nie byłoby smartfonów, gdyby nie marzenia XIX-wiecznych wynalazców o rozmowach na odległość, uznawane wówczas za żart. Podobnie nie powstałyby współczesne dzieła, gdyby nie artyści awangardy z początku XX w., którzy – pomimo głosów krytyki i sprzeciwu – uwierzyli w to, że inna sztuka jest możliwa.

Z burzliwymi dziejami sztuki XX stulecia zapoznasz się w tym dziale. Zaprezentowany schemat posłuży Ci za kompas pozwalający się odnaleźć pośród dużej liczby kierunków awangardy i powojennych nurtów sztuki, którym dała ona początek.

FOWIZM

Dlaczego dzięki bestie zaatakowały malarstwo? Po co uwolniono żywioł koloru? Jakie treści można ukazać za pomocą najprostszych środków malarskich?

EKSPRESJONIZM

Jakich zagrożeń epoki nowoczesności obawiali się twórcy? Czy można przekazać w dziełach prawdę emocji? Dlaczego artyści docenili brzydotę? Po co deformować ukazywany świat?

ABSTRAKCYJONIZM PO WOJNIE

Jak tworzyć bez tematu w powojennej rzeczywistości?

- ekspresjonizm abstrakcyjny – farby zostały rozlane
- abstrakcja liryczna – sztuka bez formy
- syntetyzm – ku czystej rzeźbiarskiej formie
- minimalizm – maksymalna prostota
- op-art, czyli gra ze wzrokiem widza
- sztuka kinetyczna – poruszyć rzeźbę

POP-ART

Jak z kultury masowej uczynić sztukę? Dlaczego dzieła sztuki są podobne do produktów ze sklepu? Jakie cechy popkultury najbardziej fascynowały artystów? Co odróżnia pop-art od kultury popularnej?